

NORGES DØVEFORBUND

PRINSESSE MÄRTHA LOUISE ER NORGES DØVEFORBUNDS HØYE BESKYTTER

Til arbeids- og sosialdepartementet

Høringssvar på «en mer effektiv og fremtidsrettet hjelpemiddelformidling – for økt deltakelse og mestring»

I følge rapporten fra ekspertutvalget «En mer effektiv og fremtidsrettet hjelpemiddelformidling – for økt deltakelse og mestring» vil hjelpemiddelsentralene som følge av demografiske endringer på kort- og lang sikt møte store utfordringer med å dekke behovet for etterspørselen av tekniske hjelpemidler.

I tillegg til utlevering av tekniske hjelpemidler har hjelpemiddelsentralene ansvar for tolketjenesten. Det som skiller utlevering av tekniske hjelpemidler (deres kjernevirksomhet) og tolketjenesten (som er tillagt hjelpemiddelsentralene) er at deres kjernevirksomhet er primært knyttet til utlevering av fysiske produkter mens tolketjenesten leverer språktolkning mellom norsk og tegnspråk, samt skrivetolkning, og dette gjøres av spesialiserte profesjonsutøvere.

Ekspertutvalget skriver i sin rapport «En mer effektiv og fremtidsrettet hjelpeformidling» at den ordinære delen av hjelpemiddelsentralen fungerer etter forholdene bra. Samtidig er Agenda Kaupang i rapporten «Helhetlig gjennomgang av tolkeområdet» skeptisk til måten ledelsen i Hjelpemidler og tilrettelegging har styrt- og styrer tolketjenesten på.

Norges Døveforbund (NDF) er godt kjent med at ledelsen i Hjelpemidler og tilrettelegging går imot anbefalingen fra Agenda Kaupang-rapporten «Helhetlig gjennomgang av tolkeområdet» som sier «Vi anbefaler at tolketjenesten samles i en egen organisatorisk enhet, med eget budsjett og egen ledelse. For å la tjenesten utvikle seg på egne premisser bør en vurdere å organisere den utenfor NAV Hjelpemidler og tilrettelegging. Hva som er det beste tilknytningspunktet for øvrig, må utredes nærmere.»

Ledelsen i Hjelpemidler og tilrettelegging mener at tolketjenesten fortsatt skal ha den samme organiseringen som i dag.

NDF støtter anbefalingen til Agenda Kaupang at det må foretas en egen utredning om den fremtidige organiseringen av tolketjenesten.

Historikk:

18. februar 2016 kom den siste i rekken av utredninger av tolketjenesten for døve, døvblinde og hørselshemmede. Utredningen *Helhetlig gjennomgang av tolkeområdet* ble gjennomført av Agenda Kaupang på oppdrag for Arbeids- og sosialdepartementet. Oppdraget var å vurdere behovene for tolking framover, bruken av teknologi og best mulig organisering og finansiering av tjenestene.

Tidligere tolkeutredninger

Etter at den statlige tolketjenesten i Norge ble etablert i 1994, er dette den fjerde helhetlige gjennomgangen av tolketjenesten. Det begynte med rapporten *Landsdekkende tolketjeneste* i 1994 om organisering og dimensjonering av tolketjenesten. Så fulgte *Evaluering av tolketjenesten ved hjelpemiddelsentralene* i 2001, utført av Sintef Unimed Helse og rehabilitering for Rikstrygdeverket som hadde forvaltningsansvaret for tolketjenesten før NAV ble etablert i 2006. Sist var det *Tolkeutredningen 2008* utført av Arbeids- og velferdsdirektoratet og NAV Hjelpemidler og tilrettelegging på oppdrag for Arbeids- og inkluderingsdepartementet (som det het den gang).

Anbefalingene i utredningene er i det vesentlige aldri blitt fulgt. For eksempel brukte Arbeids- og sosialdepartementet nærmere halvannet år på å avklare sine synspunkter på *Tolkeutredningen 2008*, vurderinger som attpåtil ble unntatt offentlighet.

I tillegg har det i løpet av denne tjueårsperioden vært gjort et titalls delutredninger på tolkeområdet, senest *Utredning av Akuttolktjenesten* fra 2014. Men som tidligere rapporter havnet også denne i en skuff, og NAV har ikke fulgt opp, selv om det i en årrekke har vært fokus på behovet for en akuttolktjeneste.

Forbedringsforslag har det aldri vært mangel på i tolketjenesten, bare forbedringsvilje.

Det er et faktum at siden tolketjenesten ble organisert som en del av hjelpemiddelsentralen i 1994 har det ikke skjedd noe nevneverdige endringer i måten å drive tolketjenesten på. Tolketjenesten har vært glemt med tanke på de mange reformer og endringer den offentlige forvaltningen har gjennomgått i de siste 20-30 årene.

Den nye utredningen fra Agenda Kaupang gir en god beskrivelse av utfordringer og muligheter tolketjenesten har. Tiden er inne for at tolketjenesten moderniseres, at ressursene som tolketjenesten får blir bedre utnyttet og at vi brukere får en bedre tolketjeneste.

Ønsket om å utrede organiseringen av tolketjenesten støttes av alle tolkefaglige miljøer og av de fire brukerorganisasjonene; Landsforbundet for kombinert Syns- og hørselshemmede/døvblinde (LSHDB), Foreningen Norges døvblinde (FNDB), Hørselshemmedes Landsforbund (HLF) og NDF. Møtet den 2. mai som Arbeids- og sosialdepartementet hadde med alle berørte parter om tolketjenesten var nokså unisont om ønsket om en slik utredning må komme på plass snarest mulig.

De siste 20 årene har vært «gode år» der hjelpemiddelsentralene har fått de nødvendige ressursene til å drive en tilfredsstillende formidling av tekniske hjelpemidler. I den samme perioden har ledelsen ved hjelpemidler og tilrettelegging ikke klart å håndtere tolketjenesten på en faglig og profesjonelt god måte.

Hjelpemiddelutvalgets rapport *En mer effektiv og fremtidsrettet hjelpemidelformidling* tegner opp et bilde av strammere økonomiske prioriteringer. Siden ledelsen allerede har vist manglende vilje til å prioritere tolketjenesten selv når det tilføres øremerkede tilleggsbevilgninger, er det all grunn til å frykte en ytterligere nedprioritering av tolketjenesten på sikt hvis tolketjenesten ikke får sin egen ledelse, adskilt fra hjelpemiddelsentralene.

Med tanke på konklusjonene fra ekspertutvalget er vi overbevist om at tiden nå er inne for en skilsmisse mellom hjelpemiddelsentralen og tolketjenesten. Noe som vil være til det beste både for hjelpemiddelsentralen og for tolketjenesten.

Norges Døveforbund ber om at Arbeids- og sosialdepartementet lytter til brukermiljøene ved at departementet snarest setter i gang en utredning i organiseringen av tolketjenesten.

Oslo den 19. Mai 2017

Med vennlig hilsen
Norges Døveforbund

Bjørn A. Kristiansen (sign)
Generalsekretær

Petter Noddeland (sign)
Interessepolitisk medarbeider